

Momenter til høring ”Rett til læring”

Angående PP-tjenesten profil og fremtidige oppgaver

PP-tjenesten i Stokke kommune drøftet høsten 2008 Midtlyngutvalgets mandatoppgaver i egne internmøter. Det var derfor med stor interesse vi leste utvalgets innstilling, med et særskilt blikk på det som er skrevet om PPTs rolle og oppgave. Det som vant mest gjenklang i vårt arbeid, var parolen om PPT tettere på skole/barnehager. Det vi har vært minst begeistret for har vært, det vi opplever som, sammenblanding av praktisk/pragmatiske løsninger og faglig/prinsipiell forankring. Dette synes vi har bidratt til å utydeliggjøre vår posisjon, både faglig, organisatorisk og for fremtidig profilering.

Innledende fra NOU

Midtlyngutvalget viser i kap.8 til de mange kryssende forventninger som PP-tjenesten står i.

Det nevnes blant annet krysspress:

- når det gjelder å finne balanse mellom **lovens to hovedpålegg (individrettet arbeid og systemrettet arbeid)**
- når det gjelder det som skole/barnehage forventer/trenger og det som statlig støttesystem/helsevesen forventer
- når det gjelder den faglige vurdering i en sakkyndig vurdering /og nye krav til å angi eksakt årstimeressurs i samme vurdering (her skriver den nye veiledningen ”Spesialundervisning. Veileder til ...” tilnærmet det motsatte av det som Midtlyngutvalget foreslår)

Utvalgets løsninger

Vi opplever at Midtlyngutvalget, dets innsikt i de kryssende forventninger til tross, bidrar til å øke de kryssende forventninger. Midtlyngutvalget angir praktisk-pragmatiske løsninger som ikke passer med prinsipiell/faglig forankring. Vil utvalget ha en PPT som både er tettere på skoler/barnehager (opplæring) samtidig som den skal utføre oppgaver som i dag ligger til helse/sosial lovgivning? Med hvilken begrunnelse? Og er det forenlig?

Det er prinsipielt utydelig hva man vil med PPT, og det bidrar til å øke det krysspress som tjenesten arbeider under.

- Det er prinsipielt utydelig hva utvalget vil med PPT da det gis føringer både mot helse og skole. Det bidrar til å øke det krysspress som tjenesten arbeider under.

IP og selvstendig henvisningsrett

I flere av forslagene trekkes PP-tjenesten nærmere mot helseoppgaver, idet man foreslår IP (individuell plan)-arbeid og selvstendig henvisningsrett til BUPA og lignende. Begge forslagene er i dag forankret i helse/sosiallovgivning. Dette er, i tillegg til merarbeid, også en profilendring av pedagogisk og spesialpedagogisk arbeid. Vi som arbeider i felten vet at slike forslag er velkomne i kommunene, da det ganske enkelt letter arbeidstrykket for andre. Men minsker det krysspresset for PPT? (Vi skylder å gjøre oppmerksom på at enkeltvis vil mange saksbehandlere like tanken på å få selvstendig henvisningsrett, men det er med den begrunnelse at det jo er PPT som gjør jobben allerede. Det forventes noe mer enn pragmatiske løsninger fra et statlig utvalg)

PP-tjenesten arbeider for barn fra 0-16 år. En IP skal spenne over et livsløp og må ivaretas av instanser i kommunen som arbeider utover den nevnte aldersgruppen. PPT er bidragsyter hva gjelder opplæring og IOP-ens (Individuell opplæringsplan)plass i en IP. Her ligger PPTs kompetanse.

-Det bør ikke være lettere å foreslå IP-arbeid for PPT enn det vil være å pålegge f.eks helsearbeidere å ha ansvar for barnets opplæring (IOP). IP ivaretas av helse- og sosiallovgivningen som nå.

Utvalgets fokusering på *samarbeidskompetanse* er viktig. Det er likevel slik at også samarbeid går lettest der de involverte instanser kjenner og erkjenner sitt eget oppdrag og respekterer andres- til beste for elev/bruker/klient.

Tettere på skoler/barnehager. Skoleeier

Det som er nevnt over oppleves å stå i kontrast til det som synes å være et hovedønske: PPT tettere på skole/barnehage. En slik formulering angir et ønske om å knytte PPT enda mer til ”feltarbeid” innenfor opplæring/utdanning og pedagogikk. Man skal få tid/kompetanse til å bidra mer til organisasjonsutvikling og systemarbeid. Dette er hyggelig lesning, og vil omfavnes av mange som arbeider i PPT. Det lar seg likevel vanskelig gjøre når det samtidig innføres nye oppgaver som ikke oppleves å ligge innenfor vårt kompetansefelt.

Samtidig skrives det ofte om skoleeier. Skoleeier nevnes også hyppig som en selvsagt instans på de høringskonferanser som har vært arrangert. Dette gjøres uten å drøfte, enn si ta stilling til, at mange PP-tjenester (47 % i følge utvalget) nettopp ikke er organisert sammen med skoleeier og derfor ikke har noen prinsipiell eller organisatorisk forankring i det som er hovednedslagsfeltet for arbeidet, da kommunene etter runder med omstilling har gjort mange organisatoriske ekspriment med nettopp PPT. Utvalget kunne ha brukt anledningen til å mene noe om dette organisatoriske krysspress, men det har valgt å skjule seg bak den politiske, kommunale frihet, og mister derfor legitimitet i forhold til å gi gode råd for PPTs fremtid, også organisatorisk.

- Det bør være samsvar mellom PPTs fagfelt og den organisatoriske forankring.

Statlige føringer

Krysspresset må sies å ligge også i forhold mellom statlige føringer (Kunnskapsløftet, Stortingsmeldinger) og det tilsyn som fylkesmannen gjennomfører. Også her opplever PP-tjenesten fokusskifte. Man bør som PP-tjener samtidig arbeide for å få ned antall elever som får enkeltvedtak og fremme og legge økt vekt på den enkeltes rettigheter etter § 5.

Statlige kompetansesentre

Sist, men ikke minst, er det oppsiktsvekkende at et utvalg som er opprettet innenfor opplæring (altså ikke helse), bidrar til å ville legge ned statlige spesialpedagogiske kompetansesentre som oppleves som ”våre” støttespillere, og viser til at habiliteringstjenesten (helseforankret) kan gjøre jobben. Det er forståelig at Nord-Norge trenger egne støttesentre, men det bør foreslås rettet på ved å nytablere for landsregionen og ikke omorganisere det som fungerer. Det er besnærende, selvsagt, at det foreslås en femårig utdanning for PP-arbeidere, men det skal etableres ved restmidler etter nedleggelse/samordning av regionsentre. Man spør, med god grunn, om det blir en rest? Vil denne i så fall bli øremerket? Og vil den være stor nok til å ivareta det som mistes gjennom nedleggelse av f.eks Torshov, som oppleves å ha betydelig kompetanse på sammensatte lærevansker. Vi som jobber med dette til daglig, er ikke komfortable med en slik løsning, da vi i

økende grad trenger kompetanse utover vårt eget kontor. Vanskene blant barn og unge synes mer og mer sammensatte. Økte stillinger til et lokalkontor er meget bra, men bidrar sjelden til ekspertkompetanse. Kommunene trenger 3.linjetjenesten.

- Kommunene trenger utstrakt bruk av 3.linjetjenesten da det i økende grad trengs kompetanse utover 1.linjetjenesten. Sammensatte vansker er økende hos barn og unge.

Sakkyndige vurderinger

Når PP-ledere har uttalt at de godt kan tenke seg færre sakkyndige vurderinger til fordel for mer kontakt med skolene, så oppleves dette som riktig. Men vi tror ikke det er veien å gå å innføre enkeltvedtak uten sakkyndig vurdering. Da innfører man samtidig en gradering innenfor spesialundervisningsbehov (en A- og B -trengende) og øker samtidig byråkratiet. Opplæring uten sakkyndig vurdering bør heller kalles tilpasset opplæring som loven allerede benevner det.

PP-ledere er samtidig kommunalt ansatte. Vi vet at hvis tjenestens lovpålagte oppgaver svekkes, står man i fare for å svekke hele tjenesten. Ikke-lovpålagte oppgaver er de første som tas ved nedskjæringer i kommunene.

Innsatsen for å få ned antallet sakkyndige vurderinger, kan erfaringsmessig bare gjøres ved å styrke grunnbemanningen i skolene. Det er et nært forhold mellom god tilpasset opplæring og behov for spesialundervisning. Når grunnbemanning er sterkt redusert eller skåret til beinet, er det vanskelig/ugjørlig å redusere spesialundervisning. Den vil tvert om øke siden mulighetene for å gjøre tilpasninger er begrenset.

- Vi tror ikke det er veien å gå å innføre enkeltvedtak uten sakkyndig vurdering. Det er tilpasset opplæring alene.

Spesiell tilrettelegging

Utvalget foreslår at begrepet spesialundervisning skal vekk og erstattes av ”spesiell tilrettelegging” Hvis man vil vekk fra begrepet *spesialundervisning*, er det muligens mer logisk å kalle dette spesiell eller særskilt tilpasning.

All opplæring er tilpasset, noen trenger spesiell tilpasning eller særskilt tilpasning for å ha utbytte av den ordinære tilpassete opplæringen.

-Vi foreslår bruk av” spesiell eller særskilt tilpasning” hvis spesialundervisningsbegrepet skal ut.

Oppsummering

Det lå i Midtlyngutvalgets mandat å blant annet

- ”gjøre en grundig vurdering av hvordan den ordinære opplæringen legger til rette for læring og utvikling for den enkelte elev med særskilte behov,”
- og ”gjøre n grundig gjennomgang av spesialundervisningens plass i norsk skole, herunder organisering, ressursbruk og resultater.”

PPT i vår kommune mener at utvalget ikke har gjort undersøkelser som svarer på det disse to mandat krever. Mange av utvalgets forslag oppleves som perifere i forhold til mandatet.

Hele PP-tjenestens oppgaver ligger i, og skal i følge loven ligge i, krysspresset mellom nettopp disse to mandatene. Barn og unge med spesielle behov skal i skolen vurderes med henblikk på individuelle behov, altså forhold som er knyttet til den enkelte elev, og forhold knyttet til det ordinære opplæringstilbud. (jvfør understrekningen i innledningen)

Avslutning

Det er et privilegium å få arbeide tett på skoler/barnehager i deres bestrebelser på å legge opplæringen til rette for elever/førskolebarn med spesielle behov. Vi ønsker at dette arbeidet skal styrkes. Det gjøres ved å knytte båndene tettere, ved å være tydelige på tjenestens profil og mandat og ved gode samarbeid med andre som bistår enkeltbarnet. For noen samarbeidspartnere vil barnet ha status som klient eller pasient eller bruker. Spissformulert kan en si det slik: PPT vil fortsatt jobbe med elever og førskolebarn.

Med hilsen
PPT i Stokke kommune

Åse A. Sagedal
leder